

ĐI VẼ

ĐI VẼ

NHẬT KÝ HỘI HỌA 2014 của TRỊNH LỮ

PHẠM LONG
chủ trương và giới thiệu

⊕ MEGA⁺

👁️ NHÀ XUẤT BẢN
DÂN TRÍ

■ Sách này gồm có

Cũng đã mười năm

Mấy lời thưa trước

1. Vây mà đã hơn hai chục năm
2. Sáng sớm
3. Người tù trong cảnh bước ra
4. Cây hải đăng dĩ vãng
5. Chiều vàng một góc
6. Nhớ rừng mà chỉ thấy vườn
7. Mười phút cuối cùng
8. Xe đạp thay cho ngỗng trời
9. Đường rừng nắng chiều
10. Triền cỏ ven hồ
và màn trình diễn hoàng hôn
11. Nắng sau mưa cuối ngày
12. Nhìn, thấy, và nhận ra
13. Lối nhìn giao cảm
14. Trưa nắng bên sông
và cái cây nhạc trưởng
15. Ráng lửa sau mưa
16. Mưa
17. Nhớ cụ Boudin
18. Bình đẳng – Đồi Hubbard
19. Nhóm vẽ chân dung
tại cửa hàng đồ vẽ
20. Vẽ to hơn một tí
21. Lối đi mà không phải là lối đi
22. Cây gần cây xa mây chiều
nắng muộn
23. Hoàng hôn ngược sáng
24. Mây
25. Duotone và người Amish
26. Một chiều ẩm ướt
27. Kiếp sau sẽ xin học lại
28. Mưa thì ngồi vẽ trong ô tô
29. Tổ chim nắng chiều
30. Tả thực – sao chép hay trình bày lại?
31. Đèn dầu hồi vừa bật
32. Đóng củi
33. Nắng vụng
34. Tình cờ gặp gỡ
35. Nắng giọng trưởng
36. Bóng tối dâng lên
37. Trời, Đất và Trời
38. Mắt và Iphone
39. Đúng là huyền sắc
40. Làm quen với cỏ
41. Lối mòn trong rừng nắng
42. Trục họa mà vẽ lót?
43. Trục họa mà không dùng
trắng Titan?
44. Sông lạnh mưa thưa
45. Cây cỏ xum xuê
46. Như một lời tiễn biệt
47. Nắng đầu thu
48. Đơn sắc
49. Âm nhạc ở lối vào rừng
50. Hội thi trục họa phong cảnh
làng Shorewood
51. Chớm thu
52. Nhìn lại một chút
53. Cỏ thu nắng chiều
54. Nước lặng đầu thu
55. Dang dở
56. Chiều ven đường
57. Lối mòn chia đôi giữa rừng lá vàng
58. Hiên nhà bên kia đầu dốc
59. Tàn thu
60. Lá thu
61. Chiều muộn cuối thu
62. Phố cuối thu một ngày không nắng
63. Les Feuilles Mortes
64. Cây non lá đỏ
65. Đi vắng
66. Cây vàng đầu phố
67. Cây cuối thu
68. “Khí sáng”
69. Phố cây ngược nắng
70. Nắng sáng

Lời cuối sách

Phần thêm

■ Cũng đã mười năm

T Á I B Ả N MỘ T C UỐ N S Á C H có lẽ giống như thể ta mang một bức tranh ra bày lại, đưa nó đến với công chúng thêm một lần nữa.

Đơn giản nhất là nó đang như thế nào, khung hình ra sao cứ thế treo lên.

Cẩn thận hơn thì để ý xem nó có lấm ố bụi bặm do năm tháng nắng mưa hay không mà chỉnh trang ngay ngắn cho cuộc hiện diện mới.

Cuốn *Đi vẽ – Nhật ký hội họa 2014 của Trịnh Lữ* vậy mà đã 10 năm góp mặt với văn đàn họa giới Việt. Kỳ tái xuất này, dù thay hình đổi dạng cho hợp cảnh thức thời thì mong sách vẫn trang nhã và thân thiện.

Nhớ lại, tưởng như chỉ mới hôm qua, chả hiểu can có gì mà sau những rủ rỉ kiên nhẫn nỉ qua mạng facebook của tôi, một kẻ chưa từng diện kiến ngoài đời, Trịnh Lữ tiên sinh đã siêu lòng cho phép gom những ghi chép của cụ trong những lần đi vẽ dã ngoại ở tận nước Mỹ xa xôi làm thành một cuốn sách gọn gàng với gần bảy chục bức ảnh chụp tranh xinh xắn.

Mà ơn giờ, khi sách đã in thì chúng tôi lại còn cho nó được ra mắt ngay hôm khai mạc một cuộc triển lãm nho nhỏ ở căn nhà số 31-33 phố Hàng Đồng của bạn Minh Đỗ, để những tranh vẽ e ấp trong sách kia đi nửa vòng trái đất bất thần trình hiện trước bàn dân phố cổ Hà Thành.

Cũng là hữu duyên, vào hôm khai mạc phòng tranh, ngài Ted Osious, Đại sứ của Hợp chúng quốc Hoa Kỳ ở Việt Nam đến dự và xin coi cuộc triển lãm như một sự kiện văn hóa mừng cho tình thân của nhân dân hai nước Việt – Mỹ đã có phần ấm áp sau 20 năm hàn gắn. Cảnh vật quê hương ngài Đại sứ ẩn hiện trong tranh Trịnh Lữ tiên sinh hiển nhiên minh chứng cho tình người không màu da biên giới.

Phải chăng nghệ thuật là sứ giả của tình yêu thương nên dễ dàng gắn kết con người ở bất cứ đâu và văn hóa nào.

Thì đấy, tiên sinh Trịnh Lữ có kể trong sách mẫu chuyện thú vị về cái làng bên Mỹ xa lắc mà chắc nếu không nhờ rong ruổi vẽ vờ thì các cụ làm sao thành ra thân thiết bạn bia bạn vẽ với nhau rồi lập được cả câu-lạc-bộ hội họa hoành tráng lẫn liên-hoan-tranh-vẽ-ngoài-trời rồi tờ tạp chí địa phương Shorewood trong mục Your Neighbor còn biên hẳn một bài về cụ lãng tử xứ An Nam lang thang đi vẽ. Thật là tranh pháo lây lan cảm hứng cứ nhẹ như không.

Bỗng dừng bài hát “Les Fleuilles Mortes” len nhẹ vào miền nhớ. Đó cũng là câu chuyện số 63 của sách, khi những chiếc lá vàng từ giọng ca Yves Montand rơi vào tranh Trịnh Lữ tiên sinh năm nao... chẳng hiểu sao giờ đây còn khiến ta day dứt.

À, hóa ra hôm nay là ngày quốc khánh của Pháp, cái nước Tây phương có thầy Victor Tardieu 100 năm trước lập ra ở Hà Thành ngôi trường Cao đẳng Mỹ thuật Đông Dương mà thân phụ tiên sinh từng theo học, thế rồi gene vẽ từ họa sĩ Trịnh Hữu Ngọc tuần tự gieo mầm vào con vào cháu trong nhà để rồi bao lần đi vẽ bên Mỹ ấy những đặn dò tâm sự của “bố Ngọc” cứ trở đi trở lại với người con lữ thứ.

Bèn nhắc lòng mình cùng với nhà làm sách tái bản rằng nếu cuốn sách có thêm bản song ngữ Anh – Việt hay cả Pháp – Việt thì hẳn mai này duyên lành giao thoa văn hóa từ trăm năm ấy sẽ nối dài thêm và lan tỏa mãi.

Ngày 14 tháng 7 năm 2024
Người soạn sách năm ấy

■ **Mấy lời thưa trước**

H Ọ A S Ĩ phần đông không bao giờ viết hay nói bất kỳ điều gì về các tác phẩm hội họa của mình, có phải vì người vẽ không có ý chia sẻ những bí mật thầm kín trong tâm hồn khi đối diện với màu, với toan?

Thi nhân nói chung thường gửi gắm tâm tư qua hàng hàng câu chữ, có phải vì người thơ từ chối định hình cảm xúc dưới những hình khối gam màu cụ thể vật chất lẽ thường?

Những bí mật đó có thể mãi mãi là cái kỳ bí của những tài năng độc hành một lối về miền đạo đạo riêng, nào có mấy người thấu cảm.

Một ngày, tôi-kẻ-lang-thang-trên-mạng tình cờ bắt gặp trên facebook những bức tranh phong cảnh làm nao lòng mình, bèn chú mục đọc thêm những dòng bút ký post kèm các bức họa điển dã thì mới chột òa lên mà ngộ ra rằng cơ trời cho ta gặp tri kỷ, ấy là Trịnh Lữ tiên sinh.

Từ mười năm nay, người yêu tiếng Việt đã biết đến tài-hoa-chữ của Trịnh Lữ qua những tác phẩm dịch thuật văn chương như *Rừng Nauy*, *Đại gia Gatsby* hay *Cuộc đời của Pi*. Là người nặng lòng với đời, lang bạt nhiều, trên đường xa nước tiên sinh khôn nguôi gửi hồn về cố quốc qua những bản chuyển ngữ tuyệt luân sang tiếng quê hương. Ấy là cái tâm thôi thúc cái tài chẳng.

Nhưng cái tài-hoa-vẽ, thật kỳ lạ, phải đến kỳ tạm xong phận sự, tới đận nhàn du với con cháu, tiên sinh dường như mới tự do toàn phần theo cái mê say màu sắc từ ấu thơ mà tôi đồ rằng phẩm chất nghệ sĩ nơi ông có phần di truyền từ thân phụ là họa sĩ thiên sư Trịnh Hữu Ngọc, và rồi tới gần trăm bức tranh đi vẽ ngoài trời liên tục ra đời chỉ trong vòng ba tháng như bằng chứng cho một tâm hồn họa sĩ thăng hoa. Ấy là cái tài thiên bẩm đến lúc không quá dụng công vận khí mà vẫn thành vậy.

Lại nữa. Càng xem tranh ông, đọc các ghi chép đi vẽ hằng ngày của ông, người mê tranh mê chữ như được đồng thỏa niềm khát. Bảng màu của ông dung dị mà sang trọng, bút pháp hàn lâm, thâm hậu, ấn tượng và biểu cảm. Giọng văn ông gần

gũi, nhẹ nhàng, giàu thi tính, khiến người đọc thấy như đang được rong ruổi xe đạp cùng ông, dựng giá vẽ bên lối mòn trong rừng hay ngồi phệt xuống đầu đó bên vệ cỏ một chiều ẩm ướt, nghe ông thủ thỉ chuyện đời trong khi chứng kiến những nét thiên nhiên hiện dần lên dưới tay bút kỳ tài. Tranh ông vẽ đất khách người dung mà sao không thấy xa lạ cảnh sắc hay cách trở nhân tình. Thế giới phẳng bây giờ đâu cũng là nhà chăng? Bài ký nào, bức họa nào cũng một cái tình chân thành của người nghệ sĩ yêu đất, yêu trời, yêu đời, yêu người, rủ rỉ một mình, mà sao khiến người đọc dễ lay đến thế cái an nhiên tự tại.

Thế nên, tháng trước, ngay trên facebook, tôi đã liêu đề đạt với tiên sinh cho phép tập hợp các bức tranh và những bản ghi trong ngót 100 ngày đi vẽ miên man (từ 14 tháng Bảy đến 20 tháng Mười năm nay), để làm thành tập sách mỏng tạm gọi là “nhật ký hội họa năm 2014”, nhằm định vị vào mực đen giấy trắng những tuyệt phẩm tranh + chữ mà tôi-kẻ-lang-thang-trên-mạng may mắn được xem trước trong thế giới ảo, ngõ hầu chia sẻ với quý vị bạn hữu gần xa chưa có dịp chiêm ngưỡng trên facebook :) May quá, ông đã ủng hộ và còn nhiệt tình góp sức góp ý để tập sách trong mơ chóng thành hình.

Cuốn sách này được biên tập trung thành với lối ghi chép cá nhân của Trịnh Lữ tiên sinh, vì thế, đầu đó gặp những con chữ xa lạ với những ai ít va đụng với thế giới hội họa và/hoặc facebook thì hẳn bạn đọc cũng sẵn sàng tha thứ cho người soạn sách bởi ngu ý muốn mọi người thêm chút thú khoái cảm nhận cái phong vị riêng tư của ông, một họa sĩ lãng tử chơi facebook cũng nghệ chả thua văn tài bao nhiêu :)

Riêng với độc giả mê hội họa, thành thực thì xem tranh phiên bản với một khổ sách khiêm tốn như thế này khác gì bị tra tấn và trêu người. Cho nên, sắp tới hy vọng tiên sinh cho phép chúng tôi bày thêm một cuộc triển lãm các bức tranh đã được in trong cuốn sách này. Thế thì cái tình của đông đảo người yêu nghệ thuật bấy lâu dành cho người nghệ sĩ tài hoa xem ra mới được đáp đền trọn vẹn. Mong lắm thay.

Hà Nội, tháng 11 năm 2014

PHẠM LONG

01.

Vậy mà đã hơn hai chục năm

14 JULY 2014 — Những chuyến đi vẽ ngoài trời thời còn ở Ithaca, New York, có cái Toyota wagon, bộ giá vẽ Jullian Paris loại demi (half size), mùa đông lạnh và vẽ cảnh tuyết thì ngồi trong xe, tháo một ghế trước ra lấy chỗ dựng giá vẽ. Vậy mà đã hơn hai chục năm. Giờ mới lại có cơ duyên trở lại với cái thú “thu cả khoảng trời đất mệnh mang kia vào khuôn vải nhỏ xíu này” – như bố Ngọc vẫn nói từ thời mình còn bé. Mùa này cho đến thu vàng thì cứ dùng cái ba lô liền ghế và chiếc xe đạp làm plein air studio. Bao giờ đông giá sẽ tính cách khác.

Đi xe đạp thì phải gọn nhẹ đủ đường, lại còn phải có cách chống cho xe đứng vững để xếp đồ – nặng gần chục cân, gồm cả giá vẽ, ghế ngồi vẽ, dù che nắng, bút, màu, và đặc biệt là hộp đựng tranh sơn dầu mới vẽ xong còn ướt, rồi cả đồ vá chĩa xe... Thấy lối chống xe của các bác xe máy chở hàng ở nhà là hay nhất, theo truyền thống xe thổ Điện Biên Phủ, chỉ có cây gậy chống đứng chỗ là xong, chả có cái kick-stand nào của tây vững chãi bằng. Hóa ra cần gì mà tự làm được là hay nhất, vừa rẻ vừa đúng việc đúng kích cỡ, vì thế mà tiện dụng hơn nhiều. Cái xe Moulton có bộ đèo đồ phía sau thiết kế rất hay, không phải chằng buộc gì cả, đã được thử thách qua cả cuộc hành trình Hà Nội-Sài Gòn. Chỉ hiểm một nỗi cái túi đựng đồ đi liền với bộ

gá ấy lại quá nhỏ không chứa được bộ giá vẽ. May sao lại tìm ra được một món đồ quân dụng của lục quân Mỹ gần như làm theo yêu cầu đi vẽ của mình : một cái ba lô liền với chiếc ghế gập, đựng vừa xoắn bộ đồ vẽ nhỏ của mình. Mà thực ra là cũng đã phải cắt ngắn cái tripod của bộ giá vẽ ấy từ 26 inch xuống còn 16 inch thì mới để vừa vào cái ba lô đặc biệt này. Tiếp theo là tìm giải pháp đơn giản nhất để lắp cái ba lô-ghế gập vào bộ gá đèo đồ của Moulton. Loay hoay mất hai ngày mới tìm ra cách dễ nhất và tốt nhất.

Nắng muộn chiều hè, 28 × 35,5 cm – sơn dầu trên Utrecht canvas panel

Tốn mất gần 5 đô la mua một cuộn Velcro loại “industrial strength” dùng cả ngoài trời lẫn trong nhà. Giờ thì cái ba lô liền ghế đựng đồ vẽ ấy có thể tháo lắp chắc chắn lên xe mà không cần chằng buộc gì cả, chỉ ba tiếng “click” là xong.

Hôm trước đi thử thách cái bicycle studio, dựng giá ngồi vẽ trên cỏ (*Nắng muộn chiều hè*), thấy rất yên trí, mọi việc trước và sau khi vẽ đều nhanh gọn dễ dàng, chặng đạp về không bị mệt mỏi.

Hôm nay, Quốc khánh nước đại Pháp :))), mới tự nhủ phải đi vẽ một cảnh hồ buổi chiều cho khoáng đạt. Bốn rưỡi, mới ra khỏi nhà được hai quãng phố thì trời đổ mưa rào, trú dưới gốc cây mất mười lăm phút, tạnh lại đi. Ra hồ, xuống bãi cát thì phải vừa dắt vừa đẩy mãi mới ra được mép nước. Chọn cảnh, xếp đồ ra thì nắng chiếu đúng vào giá vẽ, thế là có dịp thử cái dù, thấy thật là tốt, nghĩ thương bố ngày xưa chỉ có cái dù khổng lồ cọc gỗ đầu bịt sắt nhọn nặng chình chịch, cứ thỉnh thoảng lại nhờ con dâu vá chỗ này chỗ kia. Vẽ xong mới có hơn 6 giờ. Nếu muốn vẽ hoàng hôn thật sự thì phải đợi đến 8 giờ mới là lúc ánh sáng kịch tính nhất. Đang phân vân thì bỗng có một con sóng ào lên liếm đến tận chỗ mình đang ngồi, ướt hết cả giấy và chân ghế, bánh xe đạp. Vậy là hồ cũng có thủy triều. Vội vàng bung bê mọi thứ chạy lên trên. Thế là thu xếp đem bức tranh về (*Sắp tối*). Cũng chả tham được. Hôm khác sẽ đi muộn vậy. Hơn nữa, hồ Michigan thì bình minh mới đẹp. Sẽ phải đi từ 5 giờ sáng.

Chợt nhớ ra – sáng nay ngôi nhà cũng đã giở đồ ra vẽ khung cảnh nhìn từ cửa sổ bếp xuống lối đi của khu chung cư nhà mình (*Lối vào nhà*, trang 16).

Nhìn lại hai bức tranh hôm nay cũng học được một chút – cảnh nào cũng gây một cảm xúc khác nhau, khiến cho cách nhìn cách vẽ cũng khác nhau. Trời đất mà rộng lớn lộng lẫy thì mình bị chiếm ngự hoàn toàn, không từ cảnh mà nghĩ đến những riêng tư của mình nữa. Còn cảnh thân thuộc bình thường thì gọi ra đủ thứ nội tình, khiến cho cái nhìn thành hướng nội nhiều hơn. Từ lâu mình đã vẫn nghĩ rằng nếu cảnh nào cũng ra được một bức tranh có cách thể hiện riêng, không bức nào giống bức nào về cách vẽ, thì mới thực là thích.

Sắp tối, 28 × 35,5 cm – sơn dầu trên Gessobord

02.

Sáng sớm

15 JULY 2014 — 5 giờ sáng nay đạp ra Atwater Park ngắm mặt trời mọc. Tưởng còn tối, tìm cái đèn xe đạp, hóa ra bị rơi vỡ mất cái lẫy cài từ hồi đi Sài Gòn năm ngoái vẫn chưa sửa. Loay hoay mất mấy phút băng bó cho nó rồi mới đi được. Nhưng đỉnh trời đã rạng, không phải dùng đến đèn. Mây sớm hồng tía tương phản với phố xá nhà cửa bên dưới còn chìm trong tối, với dãy đèn đường như những đốm lửa cổ xưa, cũng là một bức tranh đẹp.

Dựng xong giá vẽ thì có một bà đầm cứ đứng lại hỏi chuyện khiến mình không tập trung vào chân trời đang đỏ rực lên và biến đổi không ngừng – bóng nước gương trời trong gam màu với alizarin crimson và French Ultramarine làm chủ đạo thật là vừa quen thuộc mà vẫn lờ lững kịch tính. Không thể ghi lại hết những biến động sắc độ của bình minh trên hồ nước mênh mông như biển. Phải dừng lại thôi. Một chút cảm xúc thế cũng thích rồi (*Rạng ngày*).

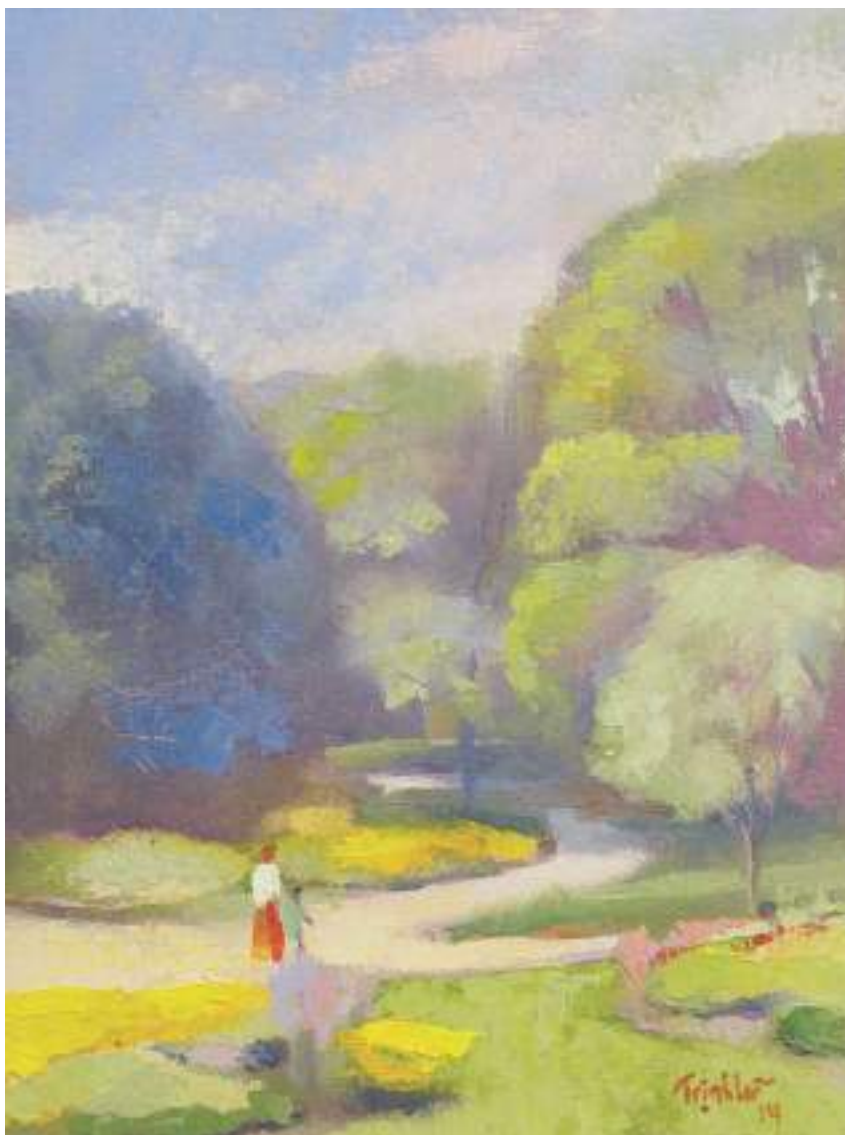

Rạng ngày, 28 × 35,5 cm – sơn dầu trên Utrecht canvas panel

Giờ thì nắng sớm trong vắt đã ùa vào giá vẽ chói chang. Dựng dù lên cho khỏi loạn mắt. Quay lên phía bắc theo hướng con đường dẫn xuống mép nước, thấy nắng đang dựng một cảnh khá đẹp ngay đấy, nên vội lấy cái toan thứ hai ra vẽ. Nhanh nào. Những khoảng sáng tối có chỗ của chúng, giao đãi với nhau. Khi đã hình thành bầu không khí thanh thoát nhẹ nhàng của quang cảnh thì lại có tiếng chào hỏi. Hai vợ chồng với một cậu con trai lớn tươi cười chúc mừng bức tranh, tự giới thiệu rồi vội vàng tạm biệt “for you to concentrate on your work...”

Bảy giờ thì dừng bút (*Nắng sớm đầu hè*). Xếp dọn xong thì nắng cũng hết cái vẻ ngỗ ngàng buổi sớm khi nãy, lại thành một quen thuộc có tính bốn phận. Biết làm sao được. Lại phải đợi đến chiều, đến thời khắc tạm biệt, chia tay, trời đất mới lại có cái vẻ nồng nàn vừa kín đáo vừa cam chịu khiến cho cây cỏ đất đai bỗng đẹp lồng lộng hẳn lên một lúc lâu.

Lối vào nhà, 30 × 23 cm – sơn dầu trên Utrecht canvas panel

Nắng sớm đầu hè, 28 × 35,5 cm – sơn dầu trên Utrecht canvas panel

03.

Người tù trong cảnh bước ra

16 JULY 2014 — Đạp xe đi vẽ vì thích được một mình với cảnh. Nhưng ngồi vẽ lại vẫn gặp người. May mà người trong cảnh đi ra thường cũng an lành thú vị.

Sáng nay ra Atwater thì đã lỡ mất quang nắng non đầu ngày, bèn đạp lên phía bắc. Vào làng White Fish Bay được một thời đường thì gặp một trảng cỏ đầy nắng với rặng cây ven hồ, nhìn ra ngay một bức tranh. Vội vàng giở đồ ra ngồi ở góc phía nam, nhìn mặt trời đã lên tới nửa con sào từ phía hồ bên phải đang gọi vàng rặng cây phía bắc. Cái rặng cây ấy đẹp nhờ một cây phía trước có dáng dấp vừa xum xuê vừa đường bệ, vòm lá như bông xộp mà cốt cách thân cành thì tư thế vững chãi kín đáo. Cũng không biết tại sao tất cả những xanh lá cây kia hôm nay chỉ là biến tấu trong gam màu ấm mang cung cách hoài cổ.

Đang chấm phá vài điểm nhấn cuối cùng thì trong cảnh bỗng xuất hiện một người như muốn mình phải vẽ thêm vào, vì áo trắng quần đen và cái mũ xám quả thật là những nốt điểm tuyệt cho gam màu hôm nay. Vừa đặt xong người ấy vào tranh thì đã thấy bước đến gần mình. Một bà chừng ngoài sáu mươi, cao lớn và vững chãi, dưới vành mũ rộng là tấm vải thưa chòm xuống che kín mặt và xung quanh đầu. Bà xin phép xem bức tranh, giở tấm lưới che mặt lên, ngắm nghía và ngạc nhiên nhận thấy mình ở trong tranh. Câu chuyện với bà cứ tự nhiên như mình đã là chỗ quen biết từ lâu. Bà đang đợi ông Giám đốc Quang cảnh Sự vụ (Landscape Director) của làng White Fish Bay. Vừa lúc ông kia xuất hiện. Bà gọi ông đến giới thiệu “Tuan and his painting...” Thì ra bà là chuyên gia về các loài bướm và cây cỏ nuôi dưỡng bướm.

Dân làng này đang phàn nàn với người Giám đốc Quang cảnh Sự vụ của họ rằng cây cỏ mọc lên nhiều quá, chắn mất tầm nhìn ra hồ Michigan của làng, và họ đòi phải phát bớt đi. Ông giám đốc cự lại rằng những cây cỏ này nuôi dưỡng bướm, là loài đang bị đe dọa diệt chủng. Ông mời bà đến cho ý kiến chuyên gia. Bà dắt ông và mình ra ven hồ, chỉ từng bụi cây, khóm hoa, gọi tên, giải thích chúng là nơi sinh nở của các loài bướm gì, mùa nào.

Người từ trong cảnh bước ra, 23 x 30 cm – sơn dầu trên Utrecht canvas panel

Bà bảo với ông kia rằng “Tuan also agrees with me that we should not cut down these trees and plants...” Chẳng là trước đó mình có trao đổi với bà đôi chút về vẻ đẹp sang quý của cây cỏ và rất bất bình khi bà nói có thể dân làng sẽ đòi phát bớt rặng cây vừa vẽ vào tranh của mình.

Hai người xa lạ ấy lại biến vào trong cảnh. Mình trở lại dọn dẹp đồ vẽ rồi lên yên. Cũng là ra khỏi cảnh chẳng? Hay là đi tìm cảnh khác? Có thể sẽ chẳng bao giờ gặp lại người đã trở thành một nhân vật trong bức tranh của mình. Nhưng ý nghĩ rằng đó là một người mình đã gặp và chuyện trò, một lưu dấu của cuộc sống có thật đã làm nên bức tranh, khiến mình thấy an bình và biết ơn việc đi vẽ phong cảnh ngoài trời thật nhiều.

04.

Cây hải đăng dĩ vãng

17 JULY 2014 — Bốn giờ chiều lên yên. Lại tìm cảnh có cây. Mà suốt dọc con đường Lake Drive ven hồ không thấy có khuôn hình nào thích vẽ. Cây thì có đẹp, nhưng ánh sáng lúc ấy khiến cảnh trí nào cũng như miễn cưỡng. Ngược sáng với mây trời ở trên, rặng cây xa rồi đến triển cỏ cận cảnh thì có kịch tính đấy, nhưng vẫn cliché, mà cũng chẳng có điểm nhìn nào thuận lợi. Về đến khu Bradford cũng vẫn thế, những khóm cây duyên dáng đến thế trong sương mù hoặc sáng sớm nay bỗng thành như các vũ nữ sau buổi diễn, bơ phờ và chả thiết gì nữa. May sao, khi đến chỗ cây đèn biển lịch sử của thành phố thì nắng chiều khiến cho vách phía đông của cây tháp hóa thành một mảng xanh da trời khổng lồ. Vội vàng tìm chỗ để vẽ cảnh ấy, mà một lúc lâu vẫn không được. Chỗ thì quá gần nhân lực không thể thâm tóm. Chỗ thì bị vòm lá che khuất gần hết. Mà chỗ nào cũng chói mắt vì ngược sáng gay gắt. Đang loay hoay thì thấy một bầy thỏ hoang tung tăng chạy từ rặng cây gần đó ra con đường đất dẫn ra phía trước của cây đèn. Bèn đi theo chúng, đến tận bãi cỏ rộng có bóng cây giáp với đường nhựa Lake Drive, quay lại nhìn thì cây tháp đứng như muốn được vẽ vào tranh. Vừa có cả ngôi nhà bên dưới mái ngói đỏ tường trắng. Vừa có cây cối đứng giao đãi hai bên. Cận cảnh phía trái lại có một cây nhỏ như cây ổi, vừa đủ thấp đủ thưa để đứng vào một bên tranh. Ngôi dưới bóng rợp nhìn cảnh ấy không bị ngược sáng, dựng dùi lên là cả những đốm nắng rung rinh rọi vào toan vẽ cũng thôi không quấy nữa. Thế là gỡ vội đồ ra ngồi vẽ luôn. Chỉ có thỏ con thỉnh thoảng chạy qua chứ không có ai khác.

Cái hay của sơn dầu có độ trong là nó dung chứa lẫn nhau chứ không lớp trên phủ đặc hết lớp dưới, khiến cho mọi thứ nhuần nhị và có độ sâu tinh tế hơn. Muốn nhấn điểm sáng thì phải chấm phá dần từng lớp. Tuy có lâu hơn, nhưng cũng là cách để mình phải quan sát tinh hơn, không nôn nả vội vàng được. Bức tranh vì thế mà không bị “đao to búa lớn”. Mọi thứ đều kín đáo sâu xa hơn một chút.

Khi chụp ảnh bức tranh mới thấy là khó, vì những tế vi của chất liệu transparent này không thích máy ảnh bình thường. Cần phải có máy chủ động điều chỉnh mọi thứ, và có tripod để máy tuyệt đối không bị rung, thì mới có thể bắt được tối đa những xung động thị giác khi nhìn bức tranh thật.